

Veli Kat?I?m? Ölçe?i-VKÖ

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Veli Kat?I?m? Ölçe?i-VKÖ*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32483>

Özet

Veli Katılım Ölçeği (VKÖ), ebeveynlerin çocuklarının eğitim süreçlerine aktif katılmaları ölçmek amacıyla geliştirilmiş, çok boyutlu bir psikometrik araçtır. O. Gürbüz Türk ve S.N. Şad (2010b) tarafından Türkiye bağlamında geliştirilen bu ölçek, veli katılımı sekiz temel faktör üzerinden kapsamlı bir şekilde deşlendirmektedir. Ölçek, hem okul-öğretmen iletişimi gibi dşsal katılım biçimlerini hem de çocuğun ödevlerini destekleme ve öğrenmeye uygun ev ortamı yaratma gibi ev temelli katılım davranışlarını ölçmeyi hedefler. Geliştirme çalışmaları, kapsamlı alan yazın taraması, nitel görüşmeler ve geniş örneklemeler üzerinde yapılan **geçerlik** ve **güvenirlik** analizlerini içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Veli Katılım, Ebeveyn Desteği, Eğitim Psikolojisi, Ölçek Geliştirme, Yapı Geçerliliği, **Faktör Analizi**, Okul-Aile İşbirliği, Çok Boyutlu Ölçek

Yazarlar

O. Gürbüz Türk, Süleyman Nihat Şad

Amaç

Veli Katılım Ölçeği (VKÖ), ebeveynlerin çocuklarının eğitim hayatına ve gelişimine yönelik gösterdikleri katılım düzeylerini ve biçimlerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, özellikle Türk eğitim sistemi ve kültürel yapısı içerisinde veli katılımının farklı boyutlarını ortaya çıkarmayı ve bu boyutlardaki uygulama görevlerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

VKÖ, eğitim araştırmacılarına ve okul yöneticilerine, veli katılımını teşvik eden programların etkinliğini deşlendirmede ve velilerin hangi alanlarda daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğunu tespit etmede kullanılabilecek standardize edilmiş bir araç sunmaktadır.

Yapı

VKÖ, sekiz alt boyuttan ve toplam 39 maddeden oluşan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Ölçek, ebeveyn katılımını tek bir genel puan yerine, farklı ve spesifik davranış alanları üzerinden deşlendirerek katılımın karmaşık doğasını yansıtmaktadır. Bu sekiz faktör, veli katılımının hem okul temelli (örneğin, iletişim ve gönüllülük) hem de ev temelli (örneğin, ödev desteği ve ev ortamı yaratma) yönlerini kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde kapsam geçerliği, titizlikle sağlanmıştır. Öncelikle, yerli ve yabancı alan yazın taranması ve veli katılımının önemi ile etkili uygulama görevleri konusunda sınıf öğretmenleri (10 kişi), okul müdürleri (3 kişi) ve farklı sosyo-ekonomik düzeylerden ebeveynlerle (15 kişi) nitel görüşmeler yapılmıştır. Taslak ölçek formu, program geliştirme, eğitim yönetimi ve psikolojik danışmanlık alanlarında doktora 12 akademisyenden oluşan bir uzman grubunun görüşüne sunulmuş ve son haline getirilmiştir.

Yapı geçerliği, 618 velinin katılımıyla pilot uygulama verileri üzerinden Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile incelenmiştir. Analiz sonucunda sekiz faktörlü yapı doğrulanmıştır ve 39 maddenin tamamının toplam varyans açıklama oranı %60.86 olarak hesaplanmıştır. Maddelerin faktör yükleri .442 ile .807 arasında dağılım göstermiştir. Sekiz faktörlü yapıya ilişkin yapılan **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri, modelin veriyle yüksek uyum içinde olduğunu göstermiştir: $\chi^2=1334.85$, $sd=636$ ($\chi^2 /sd=2.09$), $GFI=.90$, $AGFI=.88$, $NNFI=.92$, $CFI=.93$, $RMSEA=.042$, $RMR=.057$, $SRMR=.043$ (Gürbüz Türk ve Şad, 2010).

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, iç tutarlılık ve zamana karşı kararlılık (test-tekrar test) yöntemleriyle incelenmiştir. İç tutarlılık katsayıları (**Cronbach Alpha**), 618 kişilik pilot uygulama veri seti ve devamında yapılan 1252 kişilik uygulama veri seti için hesaplanmıştır. Bu katsayılar, ölçeğin faktörlerine ilişkin yüksek tutarlılık düzeylerini işaret etmektedir (detaylı katsayılar orijinal çalışmanın Tablo 1'inde sunulmuştur).

Kararlılık katsayısı için test-tekrar test yöntemi kullanılmış, ölçek üç hafta arayla 96 veliye uygulanmıştır. Bu uygulamanın sonucunda hesaplanan kararlılık katsayısı $r=.910$ olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin zaman içinde yüksek düzeyde tutarlı ölçümler sağladığını göstermektedir. Ayrıca, ölçüt ölçek geçerliği kapsamında, Kotaman (2008) tarafından geliştirilen başka bir veli katılım aracıyla karşılaştırma yapılmış ve 65 velinin iki ölçekten aldığı puanlar arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ($r=.880$) anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Faktör Analizi

Veli Katılım Ölçeği, 39 maddeden ve sekiz alt boyuttan oluşan bir yapıya sahiptir. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile belirlenen bu faktörler, veli katılımının sekiz temel alanı temsil etmektedir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, modelin teorik yapıyı desteklediğini kanıtlamıştır (Uyum İyiliği Endeksleri: $CFI=.93$, $RMSEA=.042$).

Faktör Sayısı ve Madde Dağılımı: Sekiz alt boyut ve 39 madde.

Açıklanan Varyans: Toplam varyansın %60.86'si açıklanmaktadır.

Faktör Yükleri: Maddelerin faktör yükleri .442 ile .807 arasında değişmektedir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 39 madde, 8 alt boyut

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlkokul ve ortaokul çağındaki çocukların velileri/ebeveynleri

Yaş Grubu: Ebeveynler (Genellikle 25-55 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Geliştirme çalışması için 618 veli, güvenirlik ve ileri uygulama çalışmaları için ise 1252 veli kullanılmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır (1=hiçbir zaman - 5=her zaman).

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Katılımı, Eğitimde Rol, Okul Gelişimi, Çocuk Gelişimi, Psikometrik Özellikler, **Likert Ölçeği**, Türkçe Ölçek

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Süleyman Nihat Sad

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: nihat.sad@inonu.edu.tr

Yazın Adresi: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (Tahmini)

İzinler & Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: 2010 (Geliştirme makalesi referansı)

İzinler ve Ücret: Ticari olmayan akademik kullanımlar için yazarlarla iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [veli-katilimi-olcegi-vko-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Gürbüzürk, O., & Şad, S.N. (2010b). Turkish Parental Involvement Scale: Validity and reliability studies. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 487-491.

Gürbüzürk, O., & Şad, S.N. (2010a). (Bu referans metin içinde geçmektedir ancak tam künye bilgisi verilmemiştir.)

Şad ve Gürbüzürk, (2013). (Bu referans metin içinde geçmektedir ancak tam künye bilgisi verilmemiştir.)

Kotaman, H. (2008). (Bu referans metin içinde geçmektedir ancak tam künye bilgisi verilmemiştir.)

Veli Katılım Ölçeği-VKÖ Maddeleri

Ölçek, 8 alt boyut ve 39 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda alt boyutlar ve bu boyutları temsil eden örnek maddeler listelenmiştir:

Okul ve öğretmenle iletişim (8 m): Çocuğumun başarı düzeyi konusunda öğretmeninden bilgi isterim.

Çocuğun ödev ve çabalarını destekleme (5 m): Çocuğumun yaptığı ödevlerden aldığı sonuçları takip ederim.

Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi (5 m): Çocuk gelişimi ve psikolojisi ile ilgili kaynaklar okurum.

Gönüllü aktif katılım (4 m): Okul/sınıf gezilerinde öğretmen ve öğrencilere eşlik ederim.

Çocukla iletişim (5 m): Çocuğumla iletişim kurarken ona güvendiğimi gösteririm.

Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması (4 m): Çocuğumun ödevini yapabileceği sessiz ve uygun bir ortam hazırlarım.

Çocuğun kişilik gelişimini destekleme (4 m): Çocuğumun yardım almadan kendi kendine bir şeyler başarabilmesine fırsat veririm.

Çocuğun sosyo-kültürel gelişimini destekleme (4 m): Çocuğumu konser, sergi, tiyatro, sinema gibi kültürel ve sanatsal etkinliklere götürürüm.